સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ

ફોન : ૨૩૨૨૬૨૫૧

સલામી સવારની..

મેટ્રો ની રેલ આવતાં પહેલાં જ ખોવાઇ ગઇ!
રેલ્વે લાઇન આવતાં પહેલાં જ ધોવાઇ ગઇ!
કોહવાઇ ગઇ કૌભાંડમાં, થઇ ગઇ ભંગાર -
ભ્રષ્ટો થકી આવતાં પહેલાં જ વગોવાઇ ગઇ!

હાઇકુ

થઇ સૂલેહ,
ભાગ-બટાઇ-સત્તાની
સંપી ને ખાસે!
(શિવસેના-ભાજપ)

બનાવી બેઠા -
માયાવી બાબાસ્તાનો
સ્વતંત્ર સૂબા..
(ફરી એક નવા બાબા)

ચિંતન

કન્યા નિષ્કાસિતા શ્રેષ્ઠા વધૂઃ શ્રેષ્ઠા પ્રવેશિતા ।
અન્નં સંકલિતં શ્રેષ્ઠં ધર્મઃ શ્રેષ્ઠો દિને દિને ॥

'કન્યા પરણવા લાયક વયની થાય કે તરત તેને પરણાવી દેવી એ જ શ્રેષ્ઠનીતિ છે અને પુત્રવધુને આવકારવી જોઇએ; એ પણ સારી વાત છે.

અનાજના બારમાસનો સંગ્રહ કરી રાખવો એ સારી વાત છે અને ધર્મનું સદાય પળે-પળ; દરરોજ નિયમ પ્રમાણે આચરણ કરવું માત્ર સારું અને શ્રેષ્ઠ નહીં પણ અતિ આવશ્યક છે.'

આજના જમાનાના યુવક-યુવતી માત્ર શારીરિક આકર્ષણ સિવાય ગુણ-સદ્‌ગુણ, સ્વભાવ-ટેવો, પરિવારની રીતભાત કંઇ જ જાણતાં નથી અને ખોટા નિર્ણય લઇ જિંદગીભર મનોમન પશ્ચાતાપ કરે એના કરતાં વડીલોએ સમજણપૂર્વક ઘર-પરિવાર-સંસ્કાર જોઇ પોતાના અનુભવથી યુવક પસંદ કરી પુત્રીને તેના હકારાત્મક પાસાં સમજાવી તેની 'સંમતિ'થી લગ્ન કરી નાખવા જોઇએ.

ધન-અનાજ સંગ્રહની જરૂરિયાત આજના યુગમાં બધા સમજે છે.

સુવિચાર

- માણસને પોતાનો સંપૂર્ણ પરિચય કદી મળતો નથી.. તે પોતાના માટે હંમેશા આશ્ચર્યરૂપ રહે છે - **મોરારી બાપુ**
- ગરીબોં કી બસ્તી મેં કૈસે ન અંધેરા હો...
  ઊંચી મકાનોં ને રોક રખ્ખા હૈ ઉજાલો કો... - **બશીર બદ્ર**
- સમય વિના કહેલી સાચી વાત પણ... સમય ગુમાવે છે.. મૂલ્ય ગુમાવે છે.. અસર ગુમાવે છે - **સમયસૂત્ર**
- જે કોઇની પણ ટીકા ન કરતો હોય એની ભૂલોને લોકો તરત માફ કરી દે છે - **એસ. ભટ્ટાચાર્ય**
- ઉમદા વિચારોનો જેમને સહવાસ છે તેઓ કદી એકલા હોતાં નથી - **પ્લુટો**
- જૂલ્મ કરનાર, તેને મદદ કરનાર અને જૂલ્મ થતો જોઇ રાજી થનાર ત્રણેય સરખા ગુનેગાર છે - **ફાધર વાલેસ**
- જો તમારી પાસે કંઇ ન હોય પણ એકલો સંતોષ હશે તો તમારી જિંદગીમાં અગવડ ઓછી હશે - **સેનેકા**

- (સંકલન : દીપક વી. આસરા)

બોધ કથા

સાચી દેશભક્તિ અને રાષ્ટ્રપ્રેમ સ્વાતંત્ર્ય પહેલાં ગાંધીજી અને સરદાર વલ્લભભાઇના નેતૃત્વમાં યુવાનો અને સરકારી નોકરિયાતોમાં વિકસ્યા હતા. પરંતુ હવે તો બેકારીથી થાકી સેનામાં ભરતી થતા અને કૌભાંડો કરતા કેપ્ટનો-મેજરોની છત્રછાયામાં દેશભક્તિ-દેશપ્રેમ ક્યાંથી પાંગરે?

સ્વાતંત્ર્ય પહેલાં પંજાબના સૈનિકની એક વિધવાની આ વાત છે. ત્રણે પુત્રોને ઉછેરી, સ્વાતંત્ર્ય અને દેશપ્રેમ સંસ્કાર આપી સૈન્યમાં મોકલ્યા.

થોડા સમય પછી યુદ્ધમાં મોટો પુત્ર શહીદ થયો. અગ્નિ સંસ્કાર થયા ત્યાં સુધી માજી રડ્યાં નહીં. લોકોને આશ્ચર્ય થયું. માજી કહે મારો પુત્ર શહીદ થયો છે એને માટે રડવાનું ન હોય.

થોડા સમય પછી બીજો પુત્રનું એવું જ થયું. માનો એ જ જવાબ હતો.

ત્રીજો પુત્ર પણ શહીદ થયો. પણ આ વખતે સમાચાર આવ્યા ત્યારથી જ માજીએ રડવાનું શરૂ કર્યું. અગ્નિદાહ થયો ત્યાં સુધી માજી રડતાં રહ્યાં.

બીજે દિવસે એક પ્રૌઢાએ પુછ્યું - બે-બે દિકરા શહીદ થયા ત્યારે તું રડી નો'તી અને આ ત્રીજા દીકરા માટે તું આટલી બધી કેમ રડે છે?

માજી કહે - હું ત્રીજા દિકરાને નથી રડતી પણ હવે દેશ માટે શહિદ થવા માટે ચોથો દિકરો નથી એટલે રડું છું.

Email - sureshchandrabhatt18@gmail.com

અજન્ટાની ગુફાઓ કોના શાસન દરમિયાન બંધાઈ?

ભારતનો ઇતિહાસ

(૧) અંગ્રેજો દ્વારા સૌ પ્રથમ શાનો વેપાર શરૂ કરાયો હતો?
(અ) ગળી (બ) ગોળ
(ક) ખાંડ (ડ) કાપડ

(૨) કયા મુગલ બાદશાહના શાસનકાળ દરમિયાન તમાકુની ખેતી શરૂ થઇ હતી?
(અ) શાહજહાં (બ) બાબર
(ક) અકબર (ડ) જહાંગીર

(૩) 'ફોર્ટ વિલિયમ' કયા રાજયમાં આવેલો છે?
(અ) બિહાર (બ) પંજાબ
(ક) ગુજરાત (ડ) પશ્ચિમ બંગાળ

(૪) વાસ્કોદી-ગામા કયાંનો વતની હતો?
(અ) ફ્રાન્સ (બ) જર્મની
(ક) પોર્ટુગીઝ (ડ) હોલેન્ડ

(૫) ભારતમાં સૌ પ્રથમ ચાંદીના સિક્કા કોણે બહાર પાડ્યા?
(અ) સિકંદર લોદી (બ) હુમાયું
(ક) શેરશાહ સૂરી (ડ) અકબર

(૬) કયો મોગલ બાદશાહ નિરક્ષર હતો?
(અ) બાબર (બ) શાહજહાં
(ક) હુમાયું (ડ) અકબર

(૭) મનુ પ્રાચીન ભારતમાં કયા ક્ષેત્રમાં નિષ્ણાત ગણાતા?
(અ) ખેતી (બ) નિદાન
(ક) વેપાર (ડ) કાયદો

(૮) અજન્ટાની ગુફાઓ કોના શાસન દરમિયાન બંધાઈ?
(અ) ગુપ્તવંશ (બ) કુશાલ
(ક) મૌર્ય (ડ) ચાલુક્ય

(૯) નૌજવાન સભાની સ્થાપના ૧૯૨૯માં કોણે કરી હતી?
(અ) ઉધમસિંહ (બ) સૂર્યસેન
(ક) ભગતસિંહ (ડ) રાજસિંહ

(૧૦) ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસના જહાલ અને મવાળ સભ્યો વચ્ચે મુખ્ય મતભેદ કયો હતો?
(અ) સ્વરાજ (બ) સ્વદેશી
(ક) બહિષ્કાર (ડ) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ

(૧૧) બ્રિટીશ સંસદ માટે ચૂંટાયેલા પ્રથમ ભારતીય કોણ હતા?
(અ) ગાંધીજી (બ) દાદાભાઇ નવરોજજી
(ક) જયપ્રકાશ નારાયણ (ડ) વિનોબા ભાવે

(૧૨) કોંગ્રેસ સમાજવાદી પક્ષના નેતા કોણ હતા?
(અ) એમ.એન. રોય (બ) ગણેશ શંકર વિદ્યાર્થી
(ક) પદમતાણુ પિલ્વે (ડ) આચાર્ય નરેન્દ્ર દેવ

(૧૩) શાતવાહન શાસન દરમિયાન કયુ સ્થળ અગ્રસેર હતું?
(અ) કાલાહસ્થી (બ) પ્રતિષ્ઠાન
(ક) અરાવન થિગે (ડ) સ્વર્ણાપરી

(૧૪) પ્રાચીન ભારતીય ઐતિહાસિક ભૂગોળમાં 'રત્નાકર' નામ શું સૂચવે છે?
(અ) અરબી સાગર (બ) બંગાળની ખાડી
(ક) હિંદ મહાસાગર (ડ) પ્રયોગનો સંગમ

(૧૫) ભારતમાં મશહૂર પારસી તહેવાર નવરોઝ કોણે દાખલ કર્યો?
(અ) બલબન (બ) ઈલતૂતમિશ
(ક) ફિરોઝ તગલખ (ડ) અલ્લાઉદ્દીન ખિલજી

ખજાનો

- ડૉ. અનિલ પટેલ

anilbhaikpatel@gmail.com

વિવિધા

વિષય : આ સપ્તાહમાં આવતા વિશ્વના વૈજ્ઞાનિકોના જન્મદિવસ

- ૫ ડિસેમ્બર ૧૯૩૨ શેલ્ડર બી ગ્લાસો - અમેરીકન ભૌતિકશાસ્ત્રી 'ઇલેક્ટ્રોવીક' થિયરી આપવા બદલ ૧૯૭૯માં નોબેલ પ્રાઇઝ મળ્યું.
- ૫ ડિસેમ્બર ૧૯૧૬ હિલરી કોપ્રોવસ્કી - પોલેન્ડના વતની અને વાયરોલોજીસ્ટ તથા ઈમ્યુનોલોજીસ્ટ
- ૬ ડિસેમ્બર ૧૯૨૦ સર જયોર્જ પોર્ટર - ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ 'ફાસ્ટ કેમીકલ રીએક્શન' શોધ બદલ ૧૯૬૭માં નોબેલ પારિતોષિક મળ્યું.
- ૬ ડિસેમ્બર ૧૯૦૦ જયોર્જ યુગન અન્હબેક - ડચ - અમેરીકન ભૌતિકશાસ્ત્રી, 'ઈલેક્ટ્રોન સ્પીન' વિશે સંશોધન કરનાર વૈજ્ઞાનિક
- ૭ ડિસેમ્બર ૧૯૧૦ રીચાર્ડ રોબર્ટસ - અમેરીકન બાયોફીસીસ્ટ, 'ડીલેઇડ ન્યૂટ્રોન્સ'ના શોધક
- ૭ ડિસેમ્બર ૧૯૪૭ એલ્નર ગિબ્સન - અમેરીકન સાયકોલોજીસ્ટ, 'વિઝ્યુઅલ ચીફ' નો બાળકો માટેનો પ્રયોગ આપનાર
- ૮ ડિસેમ્બર ૧૯૪૭ થોમસ રોબર્ટ સેચ - અમેરીકન બાયોકેમીસ્ટ અને મોલેક્યુલર બાયોલોજીસ્ટ, આર.એન. એ પર શોધ બદલ ૧૯૮૯માં નોબેલ પ્રાઇઝ મળ્યું.
- ૮ ડિસેમ્બર ૧૯૨૪ જહોન સ્મીથ - ઈંગ્લીશ માઈક્રોબાયોલોજીસ્ટ, ડીએનએ અને આર.એન.એ. સંબંધિત સંશોધન કરનાર વૈજ્ઞાનિક
- ૯ ડિસેમ્બર ૧૯૨૬ હેનરી વે કેન્ડલ, અમેરીકન અણુ વૈજ્ઞાનિક, પ્રોટોન સ્ટ્રક્ચર પર સંશોધન કરનાર વૈજ્ઞાનિક ૧૯૯૦માં નોબેલ પ્રાઇઝ મળ્યું.
- ૯ ડિસેમ્બર ૧૯૧૯ વિલિયમ એન. લિમ્ફોકોમ્બ - તેઓ અમેરીકન ફિઝીક્સ કેમીસ્ટ હતા. બોરોનના સ્કચર સંશોધન માટે ૧૯૭૬માં નોબેલ પ્રાઇઝ મળ્યું હતું.
- ૧૦ ડિસેમ્બર ૧૯૩૪ હોવર્ડ માર્ટીમ ટેમીન - અમેરીકન વાયરોલોજીસ્ટ 'એન્ઝાઇસ રીવર્સ ટ્રાન્સક્રીપ્ટ' શોધ બદલ, ૧૯૭૫માં નોબેલ પ્રાઇઝ વિજેતા
- ૧૦ ડિસેમ્બર ૧૯૩૨ રોસ ટેઇલર - સ્કોટીસ ટ્રાન્સપ્લાન્ટ સર્જન, કિડની ટ્રાન્સપ્લાન્ટના પાયોનીયર - અમેરીકામાં તેઓ એ ૨૦૦૦ કરતાં વધુ કિડની બદલી.

ગયા સપ્તાહનો સવાલનો જવાબ

સવાલ - ડેરી ક્ષેત્રે નામના પામેલ 'અમૂલ'નું આખું નામ શું છે?
જવાબ - આણંદ મિલ્ક ફેડરેશન યુનિયન લિમીટેડ

સાચા ઉત્તર આપનાર પત્ર મિત્રો

(૧) નટુભાઇ દરજી : પેથાપુર, દરજીવાસ
(૨) મકવાણા હરિશ એન : ગાંધીનગર
(૩) ઋજિત એન. રાવલ : ૧૨૨૨/૨, સે-૭ડી
(૪) પંકજ આર. પ્રજાપતિ : સે-૭
(૫) મૂળજીભાઇ પરમાર 'દધિ' : સે-૭બી
(૬) જયેન્દ્ર એન. પાઠક : સે-૬બી, ૬૨૦/૧
(૭) ગોમતીબેન કનુભાઇ પરમાર - સે-૨ડી

આ સપ્તાહનો સવાલ (જવાબ એક સપ્તાહમાં મોકલો)

કેન્દ્ર સરકારમાં રાજયકક્ષાના મંત્રી સાધ્વી નિરંજન જયોતિ કયું મંત્રાલય સંભાળે છે?

ગાંધીનગર સમાચાર - ખજાનો વિભાગ
બ્લોક નં. ૬૮૪/૧, સેક્ટર-૮ ગાંધીનગર

સાચા જવાબો

(૧) અ (૨) ડ (૩) ડ (૪) ક (૫) ક (૬) ડ (૭) ડ (૮) અ (૯) ક (૧૦) અ (૧૧) અ (૧૨) ડ (૧૩) બ (૧૪) અ (૧૫) અ

...માણસાઈનો, પ્રેમનો પ્રકાશ ઘડીભર ઝબૂક્યોને ગનના અવાજે બુઝાઈ ગયો

સ્મિત અંતિમ... કથા

- અનંત ન. વ્યાસ

બે રાષ્ટ્રો વચ્ચે લડાઇ ફાટી નીકળી વાત તો તદ્દન સામાન્ય હતી. બંને રાષ્ટ્રો વચ્ચે વહેતી સરહદરૂપ નદીને પાર કરી થોડા સૈનિકો આ બાજુ આવી ગયા. બસ યુદ્ધપ્રિય તોપો-ગનો ગરજી ઊઠી. કમનસીબે એક રાષ્ટ્રના અગિયાર સૈનિકો યુદ્ધકેદી તરીકે પકડાઇ ગયા. એ સમયમાં યુદ્ધકેદીની નિયતિ સ્પષ્ટ હતી. દયા-માયાનો કોઇ સવાલ જ ન હતો. જીવતાનો ભાર ઉપાડવાનો કોઇ પણ રાષ્ટ્ર તૈયાર ન હતું. પરિણામે તેઓને ઠાર મારવાનો હુકમ થઇ ગયા.

એ હુકમનો અમલ કરવાનું કામ એક મેજરને સોંપાયું. આ મેજર તેના ક્રૂર અને પાશવી સ્વભાવ માટે અતિ જાણીતો હતો. માણસને મારવામાં તેને મજા આવતી. મરણોન્મુખ માનવીની ચીસો, તેની કાલકૂદીઓ પર તે હસતો. માણસને વધારેમાં વધારે સતાવી કેમ મારી શકાય તેના નુસ્ખા તેણે શોધ્યા હતા. તેણે નક્કી કર્યું, આ અગિયાર કેદીને એવી રીતે મારવા કે તે જાણ્યા પછી કોઇ રાષ્ટ્રની ભૂમિ પર પગ ન માંડે. તેથી રોજ એક કેદીને મારવાનો નિર્ણય કર્યો. એ સવારે કેદીને નદી તરફ લઇ જાય. સામું લશ્કર જુએ તેમ તે કેદીના પગ તોડી નાખે ને પછી હસતા હસતા કહે... 'જો દોડ - નદી સુધી પહોંચી જા - જીવતો જવા દઇશ.' બિચારો કેદી - ભાંગેલ પગે થોડું ચાલે ત્યાં તો મેજરની ગન ગર્જે. કેદીનું શરીર ચારણી સમાન વિંધાય જાય...

આજે અગિયારમો દિવસને છેલ્લા કેદીનો વારો છે. મેજરે એ કેદી તરફ નજર કરી ને એ ચમક્યો. 'અરે આ તો કોઇ સુકુમાર યુવતી જેવો લાગે છે. હજી તો માતાના દૂધની વાસ આવે છે. કોઇ કલાકાર ભૂલથી તો નથી આવી ગયો ને? કેદીનો નિર્દોષ ભોળો ચહેરો છે....પણ છે યુદ્ધકેદી. તેને મારવાનો મારો ધર્મ છે.'

મેજરે જરા હસતા કેદીને પૂછ્યું... શું આ શરીરે તમે અમારા રાષ્ટ્રને જીતવા નીકળ્યા છો?

તમારા રાષ્ટ્રને નહિ, માત્ર તમને, મેજર' કેદીએ સ્મિત ફરકાવતા કહ્યું.

મને જીતવો છે... એમ, કેમ?

કેદી પોતાની જગા પરથી ઊભો થયો, શાંતિથી સામે આવી કહે, 'મેજર કલ્પના કરો. અત્યારે તમારી પત્ની તથા બાળક તમારી ક્રૂરતા જોઇ શું કહે?' મેજર, જરા તમારા હૃદયને પૂછો?'

મેજર ગુંચવાયો, નજર સમક્ષ વહાલસોય પત્ની તથા કુમળા બાળકનો ચહેરો ઉપસ્યો. મનમાં જરા ક્ષોભ થયો. કેદીનું હાસ્ય વધારે મોહક બન્યું. તેણે મેજરના ખભા પર હાથ મુક્યા. મેજરે અત્યાર સુધી માત્ર ચીસો જ સાંભળવી હતી. કેદીનો પ્રેમમય અવાજ તેના કાનમાં ગુંજ્યો. તે જરા વિચારમાં પડ્યો. ત્યાં કેદી કહે, 'મેજર ચાલો, જો વિચાર કરશો તો વહીં છોડી દેશો.' ને ફરી સ્મિતથી તેનો ચહેરો મઢાયો. સ્મિત તો ચેપી હોય છે મેજરને પણ ચેપ લાગ્યો તેના કઠોર-મુખ પર સ્મિત આવ્યું. તેના ચિત્તમાં પણ હલચલ મચી તે જોઇ કેદી કહે, 'મેજર - તમે હારવા માંડ્યા - પણ ચાલો. મારા મિત્ર - આપણે કર્તવ્યના પંથે પડીએ. કાયમી અટલ-સ્થાન પર આવી મેજર અટક્યા. કેદી સામે જોયું તો કેદી કહે, 'મેજર - તમે શું કરવાના છો - તેની મને જાણ છે. તેથી હું ચીસ નહિ પાડું - માત્ર તમારા દિલમાં પ્રગટેલો દિવો બુઝાઇ ન જાય તેવી હું પ્રાર્થના કરીશ. હું ધીમા ડગલે જ વધીશ - તમો તમારું કર્તવ્ય બજાવજો... ને તેણે વળી સ્મિત કર્યું. મેજરમાં ચિત્તમાં વિહ્વળતા જાગી. આ શું થાય તેની ખબર નથી પડતી - માત્ર કંઇક સારું લાગે છે. થોડો સાચો આનંદ છે. આને જવા દઉં તો...'

કેદીએ ફરી મેજર સામે જોઇ વિદાય માટે હાથ ઊંચો કર્યો. હસતાં હસતાં કહે, મેજર આવજો - આપણે ત્યાં મળશું જ્યાં માનવ - માનવ વચ્ચે દુશ્મનાવટ નહિ હોય. જ્યાં હું તમને એન તમે મને ગળે વળગાડી શકશો, કોઇના ડર વિના...

કેદી ધીમા ડગલે આગળ વધ્યો. મેજરે પોતાની ગન સંભાળી. ત્યાં પાછું વળી કેદી કહે, 'મેજર, માત્ર એક જ ગોળી ચલાવજો. વધારે બગાડશો નહિ. એ તો દુર્વ્યય ગણાય... ને પાછું હાસ્ય. નદી તરફ તેના ડગલાં આગળ ને આગળ વધ્યા. પણ મેજરની ગન ફૂટતી નથી. બંને બાજુના અન્ય સૈનિકો, અમલદારો આ જોઇ રહ્યા છે. કેદી નદીના કાંઠા પર આવી ગયો અંતિમ - સમય. એક ડગલું આગળ માંડે - પાણીમાં પગ પડે.... પછી પોતાના રાષ્ટ્રમાં... તેણે ફરી હાથ ઊંચો કર્યો. મેજર - પ્રકાશ ઓલવવા ન દેશો....'

કેદીએ પગલું ઉપાડ્યું ત્યાં જ બને બાજુથી ગોળીઓ છૂટી. મેજરે સ્વરક્ષત હાથ ઊંચો કરી જવા દીધો છે તેવું માની તેના જ અમલદારે ઠાર કર્યા ને કેદીએ મેજરને કંઇ અગત્યની બાતમી આપી દેશદ્રોહ કર્યો છે તેમ માની તેના જ દેશનાં સૈનિકોએ તેને ઠાર માર્યો. માણસાઇનો, પ્રેમનો પ્રકાશ ઘડીભર ઝબૂક્યોને ગનના અવાજે બુઝાઇ ગયો.

ચાલવા માંડો, રસ્તો જડશે

કેટલાક લોકોને ચાલવામાં નહી, પણ પહોંચવામાં વધારે રુચિ હોય છે. તેમને રસ્તો નહીં, મંઝીલ વધારે ગમે છે. તેમને સાધના કર્યા વગર જ સિદ્ધિ મેળવવી છે. તળેટીમાં ચાલ્યા વગર, સીધા ચઢાણ ચઢ્યા વગર એમને સીધા શિખરે પહોંચવું છે. પણ કોઇ પણ ક્ષેત્રમાં માણસ આવો વિચાર કરે તો તે કેટલો ઉચિત ગણાય?

આવી જ એક ઘટના કપ્પુસ્વામી અય્યરના જીવનમાં બની હતી. ડોક્ટર થઇને મલેશિયા ગયા. ત્યા સરસ પ્રેક્ટીસ ચાલતી હતી. એવામાં તેમને આત્મસાક્ષાત્કારનો વિચાર સ્ફૂર્યો. ધંધો છોડીને તે મદ્રાસ આવ્યા. ત્યાંથી કાશી હરદ્વાર થઇ ઋષિકેશ પહોંચ્યા.

એક સંન્યાસીએ તેમને પુછ્યું, 'કયાં જવું છે?' 'બદ્રીકેદાર તરફ જવું છે.' 'પણ એ તો બહુ દૂર છે.' 'તમે ત્યાં સુધી પહોંચી નહીં શકો.' 'હું ચાલવા તૈયાર છું તો પછી કેમ પહોંચી ન શકું?' ડોક્ટરે સામો પ્રશ્ન કર્યો.

તમારો ઉત્સાહ અને ખંત જોઇને મને આનંદ થયો અને સંન્યાસીએ તેમને આશીર્વાદ આપ્યા.

તેમના આશીર્વાદ લઇને યુવાન આગળ વધ્યો. જો કે પાછળથી તે જ યુવાન દિવ્યજીવન સંઘના સ્થાપક સ્વામી શિવાનંદ તરીકે નામના થયા.

તે જીવનનાં કપરાં ચઢાણો ચડતા હતા. કપરી સાધના પૂરી કરી. તેમને આત્માનો સાક્ષાત્કાર કર્યો. અને સંપૂર્ણ જીવનસિદ્ધિનાં લક્ષ્યે પહોંચી ગયા. દેશવિદેશમાં અનેક સાધકો તેમની પાસે વ્યવહારિક માર્ગદર્શન લેવા આવતા હતા અને પોતાના અનેકવિધ અનુભવોની દિવ્યપ્રજ્ઞામાંથી સ્વામીજી દરેકને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપતા અને આગંતુકના મનનું સમાધાન થતું.

એક દિવસ એક આગંતુકે આવીને સ્વામીજીને પ્રશ્ન કર્યો - 'સ્વામીજી, સાંભળ્યું છે કે તમે બધા જ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો છો, દરેકને યોગ્ય રસ્તો દેખાડો છો?'

'હું પ્રયત્નો કરું છું.' સ્વામીજીએ કહ્યું.

'પરંતુ સ્વામીજી, મને રસ્તો દેખાડવાનું બહુ મુશ્કેલ છે...'

'દરેક બાબતનો રસ્તો હોય જ છે.' 'પણ તમારા રસ્તાનો પણ રસ્તો નીકળશે.' 'પણ આ મારો પ્રશ્ન બહુ જ કપરો છે.'

'તમે બોલો તો ખરા...' સ્વામીજીએ પ્રશ્ન પૂછવા જણાવ્યું -

'મારે ભગવાન મેળવવા છે. મેળવાશે?' 'હા, કેમ નહીં?'

'પણ મારે કરોડપતિ પણ થવું છે? થઇ શકાશે?'

'જરૂર થઇ શકાશે.'

'સમૃદ્ધિ અને સિદ્ધિ એ બે સામસામા શિખરો છે. મારા જીવનમાં હું એ બંને શિખરો સર કરી શકીશ?'

'તમારી લગની બરાબર હશે, તો આમાં કોઇ મુશ્કેલી નહીં આવે.'

'તો રસ્તો બતાવો. ભલેને ગમે તેટલો લાંબો હોય.'

'ધ્યાનપૂર્વક અને ખોટી ઉતાવળ કર્યા વગર ચાલનારા માટે કોઇ રસ્તો વધારે પડતો લાંબો નથી. અને બીજી વાત - દીર્ઘજીવી પોતાની જાતને તૈયાર કરવા કોઇ પણ સિદ્ધિ કે સમૃદ્ધિ છેટાં નથી.' સ્વામીજીએ કીધેલી આ વાતોનો અમલ થાય, તેને આત્મસાત્ કરવામાં આવે તો તેના માટે કશું કપરું નથી!

દરેક વર્ગને સમાન હક્ક, સમાન તક મળવા જોઇએ

મોંઘવારીનો ભરડો આપણે છીએ તો પરીક્ષા છે

- નટવર આહલપરા

સુભાષચંદ્ર બોઝે આઝાદ હિંદ ફોજની એક રેલી વખતે કહેલું : ગુલામીના મિષ્ઠાન્ન કરતાં આઝાદીનો સૂકો રોટલો અમને મીઠો લાગશે. એ વાતને વર્ષો વહી ગયા છતાં હજુ આજે પણ આ દેશમાં લાખો કુટુંબો એક ટંક ધાન માટે ટળવળે છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં મોંઘવારીની નાગચૂડના ભરડામાં ગરીબો અને મધ્યમવર્ગનાં માનવીઓ ફસાયા છે. રોટી કપડા અને મકાન એ ત્રણ મૂળભૂત જરૂરિયાતોની અસહ્ય મોંઘવારીના ખપ્પરમાં કંઇકના આશાભર્યા જીવન હોમાઇ ચૂક્યા છે.

બજારમાંથી ચીજવસ્તુઓ અદ્દશ્ય થઇ જાય અને જે હોય તે ઊંચા દામે વેચાય એ મોંઘવારીનું એક લક્ષણ થયું. રૂપિયાની ખરીદશક્તિ ઘટી જાય અને ભાવોની અસમાનતાને લીધે કાળાબજાર થાય. જેને પરિણામે કાળું નાણું વધતું જાય, એ એનું બીજું લક્ષણ છે.

જીવન જીવવા માટે ખાવાપીવાની અને પહેરવા અને ઓઢવાની વસ્તુઓનો ભાવ સંગ્રહ કરી લઇને કૃત્રિમ અછત ઊભી કરે અને બીજી બાજુ 'બે નંબરની કમાણીવાળા શ્રીમંતો એ ચીજવસ્તુઓ ઊંચા દામે ખરીદા કરે, એ મોંઘવારીનું ત્રીજું લક્ષણ છે.'

જ્યારે મોંઘવારી માઝા મૂકે છે, ત્યારે સામાન્ય માનવી ભારે ભીંસમાં આવી જાય છે. 'એક સાંધે ત્યાં તેર તૂટે' એવી એની દશા હોય છે. મોંઘવારીના ખપ્પરમાં કેટલાં નિરાધાર કુટુંબો ઝેર પીને કે અગ્નિસ્નાન કરીને જીવતરથી છૂટકારો મેળવે છે. કંઇક નવલોહિયા યુવાન શિક્ષિત બેકારો જળાશયોમાં ઝંપલાવે છે. જેના માથે કુટુંબના ભરણપોષણની જવાબદારી છે, એવાં પ્રૌઢો કાં તો પાગલ થઇ જાય છે. કાં તો અનીતિના માર્ગે પૈસા રળવાના ચક્કરમાં ફસાઇ જાય છે.

'તમાચા મારીને ગાલ રાતો રાખવો' મધ્યમવર્ગનો માનવી મોંઘવારી આગળ મજબૂર થઇ જાય છે. માનવસર્જિત મોંઘવારી અનેક સમસ્યાઓને જન્મ આપે છે. 'ડૂબતો માણસ તરણાનો સહારો શોધે.' એમ સામાન્ય માનવી અનેક દૃષ્કૃત્યો કરવા લાચાર બને છે. નીતિ, સદાચાર, આદર્શ, સિદ્ધાંત એ બધું નેવે મૂકીને સંસારરૂપી રથને ગતિમાં રાખવા, એ બિચારો રાતદિવસ મજૂરી કરીને નાણાંભીડ હળવી કરવા મથે છે.

સ્વતંત્ર ભારતમાં વર્ષો સુધી મોંઘવારી ડામવાના જે કંઇ પ્રયત્નો થતા તે એકપક્ષી અને ઢીલી નીતિવાળા હતા. રાષ્ટ્રીય કટોકટી દરમિયાન સરકારે જે કેટલાંક ઝડપી ને સીધા પગલાં લીધા તેનાથી ભાવ-નિયમન થતાં વેપારીઓની સાન ઠેકાણે આવી અને આવશ્યક ચીજવસ્તુઓના ભાવ ઘટ્યા. પરંતુ, આ તો 'ભારેલા અગ્નિ' જેવી હાલત છે. સ્વેચ્છાએ મોંઘવારી ઘટે એવું સર્વ પક્ષે વિચારાય, તો જ સરકારના હાથ મજબૂત બને અને મોંઘવારી રૂપી અસુરને નથી શકાય.

જનતાજનાર્દનની રોજરોટી સાથે ચેડાં કરનાર, માલની કૃત્રિમ અછત ઊભી કરી મોંઘવારીને પોષનાર, કાળા બજાર કે દાણચોરી કરનાર, લાંચરૂશ્વત લઇને પાછલે બારણે માલ વગે કરવાની સગવડ કરી આપનાર સૌ કોઇ દેશનાં દુશ્મન છે, કટ્ટર દેશદ્રોહીઓ છે. કરોડો ભારતવાસીઓ હજુ સ્વતંત્રનો સાચો આનંદ માણી શકતાં નથી. એનું મોટામાં મોટું કારણ મોંઘવારી છે.

આપણા દેશની મોટા ભાગની વસતી ગામડામાં વસે છે. આ લોકો ખેતીપ્રધાન છે. તેઓ જે વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે એનો મોટો હિસ્સો સ્વવપરાશમાં જતો રહે છે. તેથી તેનું બજારમૂલ્ય ગણવું ખૂબ જ અઘરું બને છે. બજારમૂલ્ય ન ગણાતાં લોકોની માથાદીઠ આવક વધતી નથી. તેઓ ખૂબ જ પરિશ્રમ કરવા છતાં ગરીબના ગરીબ જ રહે છે. આનું કારણ નિરક્ષરતા છે.

જો દેશમાં મોંઘવારી દૂર કરવી હોય તો તેનો સૌપ્રથમ ઉપાય એ દેશમાં ઉત્પાદન વધારવું જોઇએ. જેથી કરી બેકારોને રોજગારી મળતાં બેકારોની સંખ્યા ઘટશે. ઉપરાંત તેઓ કામ કરવા તૈયાર થશે. દેશની પ્રજાને સસ્તી અને સારી ગુણવત્તાવાળી વસ્તુઓ મળી રહે તે જોવાનું છે. દેશ ગરીબ હોવાથી તે ઊંચા ભાવની વસ્તુઓ ખરીદી શકશે નહીં. આથી તેઓ જેવી વસ્તુઓ ખરીદી શકે તેવી વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરવું હાથ ધરવું જોઇએ. જેથી દેશની પ્રજાની જરૂરિયાત સંતોષાય.

દરેક વર્ગને સમાન હક્ક, સમાન તક મળવા જોઇએ.

ન્યાય નીતિ સૌ ગરીબોને, મોટાને સૌ માફ;
વાઘે માર્યો માનવી, એમાં શો ઇન્સાફ?